

Glosiramo

»SLEP JE, KDOR SE S PETJEM
UKVARJA«

(Glosa)

Ko je Simon Gregorčič (bili so časi »K und K« monarhije) izdal svojo pesniško zbirko, si je za izkupiček kupil vinograd in hišo. »Zlobni« jeziki vedo povedati, da je Ivan Cankar v izrazito »nesocialističnih« časih zaslužil približno toliko kot — nedvomno dobro plačani — polkovnik avstro-ogrske armade. Poleg tega je njegova knjiga izšla vedno največ pol leta po tem, ko je oddal rokopis, honorarje pa je bolj ali manj vse dobil že pred izidom (gl. pisma Schwentnerju). Najbrž res noben današnji pisec ni Cankar, ki je v tistih časih bil predstavnik dejavne opozicije in vse njegovo delo je bilo uperjeno zoper sistem, ki ga je tako dobro plačeval (tudi Schwentner je bil navsezadnje kapitalist). Vprašanje pa je, ali bi tudi Cankar v teh naših »dobrih« časih še hotel biti »Cankar« pa tudi Gregorčič bi verjetno danes manj blagozvočno pel, saj bi si za honorar za svojo zbirko lahko kupil največ 3 (tri) m² stanovanja v Ljubljani. Ubogi Ivan Cankar, ki je ne le najboljši, temveč tudi najproduktivnejši slovenski pisatelj, bi za dvosobno stanovanje danes pisal vsaj štiri, če že ne pet let, vendar ne bi smel ves ta čas nič jesti in ne piti! Veliki Shakespeare, ki mu literarna zgodovina pripisuje šestintrideset del, napisanih v letih 1590—1611, bi danes za dvosobno stanovanje v Ljubljani moral žrtvovati vseh svojih 18 historij in navreči še pet tragedij; če pa bi si želel stanovanje še opremiti, bi

najbrž moral prodati še tri tragedije. Vse to bi pisal približno petnajst let.

Bili so seveda časi, ko na Slovenskem še ni bilo toliko politikov kot dandanašnji, predvsem ne takih, ki trdijo, da živimo v najbolj pravični družbi, čeprav je jasno, da čez mejo lahko grejo samo še »bogati« (ali zdomci!) in da v marsikateri družini že nekaj let več ne poznajo okusa teletine.

Današnji slovenski pisatelj, ki se nikakor ne želi primerjati niti s Cankarjem niti z angleškim tragiškim genijem, mora danes napisati približno 23 (trindvajset) romanov po 250 do 300 strani, če želi kupiti (za svoje delo) dvosobno stanovanje. Če bi želel do stanovanja priti s pisanjem radijskih iger, bi jih moral napisati 205, televizijskih iger pa približno 60. Očitno pri nas pisanja več ne uvrščamo v delo, ki je v vseh člankih in političnih govorih zadnjega časa omenjeno kot najvišja vrednost.

Časi so se pač spremenili. Časopisi nas vsak dan prepričujejo, da na boljše. Menda celo tako zelo »na boljše«, da ta družba več ne ceni in ne potrebuje pisateljev in pesnikov, saj jih sicer ne bi tako slabo plačevala. Vendar včasih še vedno radi rečemo, da so prav pesniki in pisatelji » naredili« ali vsaj prebudili ta narod (na zastavah slovenskih brigad so bila napisana tudi imena: Prešeren, Levstik, Cankar). Najbrž nekoliko pozabljamo, da je narod v prvi vrsti kultura (tudi stare Grke cenimo predvsem zaradi njihov kulture), in to sedanja, živa in ne samo pretekla, na kateri se utemeljuje politika (oblast).

Tone Peršak